

Aan de ondertekenaars van de klimaatbrief,

Dank voor jullie hartenkreet aan ons, christelijke landelijke politici over de staat van de schepping. En laten we maar gelijk met de deur in huis vallen: ook wij maken ons ernstig zorgen. De schepping zucht. En alles is verbonden: zorg voor de aarde is zorg voor onze meest kwetsbare naasten. We hebben deze zomer gezien wat de extreme regenval en smeltende gletsjers hebben gedaan in Pakistan, een land dat zelf nauwelijks heeft bijgedragen aan klimaatverandering, met duizenden doden en miljoenen getroffen tot gevolg. De ergste droogte in 500 jaar kleurde Noord-Europa dor en geel, en extreme hitte en bosbranden teisterden het Zuiden van Europa. En dit najaar zien we op tal van plekken weersextremen en overstromingen, bijvoorbeeld in Nigeria, die niet zijn te begrijpen buiten *manmade* klimaatverandering om.

Het gaat echt niet goed, dat is duidelijk. We dreigen de 1,5 graad temperatuurstijging de komende jaren al te overschrijden. Daarbovenop lijken de 'tipping points' die onherstelbare klimaatschade met zich meebrengen eerder te worden overschreden dan altijd gedacht. Het gaat bij deze existentiële opgave om recht doen, aan elkaar, aan de aarde, aan Gods schepping en aan volgende generaties. Wij geloven in leven na dit leven en zetten ons daarom, met vallen en opstaan, elke dag in voor de wereld van morgen. God in de hemel heeft ons de aarde toevertrouwd en daarom willen wij als zijn kinderen voorop gaan in de goede zorg voor zijn prachtige en tegelijk kwetsbare schepping.

Tot onze deelname aan het vorige kabinet was er geen duidelijke ambitie op klimaatgebied, en niet of nauwelijks beleid. Mede door de inzet van de ChristenUnie volgde een Klimaatakkoord en een Klimaatwet waarin reductiedoelen voor het eerst wettelijk zijn vastgelegd (toen nog op 49% in 2030). Deze kabinetsperiode hebben we de doelen verhoogd naar 55% reductie in de wet, en in beleid richt het kabinet op 60% reductie in 2030. Maar belangrijker dan doelen op papier zijn resultaten in de praktijk. Daarom wordt energiebesparing nu eindelijk serieus genomen in beleid en handhaving, worden fossiele belastingvoordelen afgebouwd en is een Klimaatfonds van bijna 35 miljard opgericht. En zeggen we onder aanvoering van de ChristenUnie bijvoorbeeld nee tegen de vestiging van nog meer energieslurpende grote datacenters en distributiecentra op kostbare akkers, waarop we duurzaam, plantaardig voedsel en bouwmaterialen kunnen verbouwen. Ook stapt Nederland uit het Energiehandvestverdrag, omdat deze de afbouw van fossiele brandstoffen tegenhoudt. U kunt er van op aan dat wij het kabinet scherp houden op het halen van de doelen op een rechtvaardige manier. Werk maken van snelle isolatie van huizen waar mensen met lage inkomens wonen, meer zon op dak, een beter functionerend subsidiesysteem waardoor veel meer duurzame projecten een kans krijgen. Het omschakelen naar een meer plantaardig dieet en een eerlijke bijdrage aan klimaatrechtvaardigheid wereldwijd.

Maar idealisme is niet vrij van dilemma's. Zo mogen wij als Nederland onze verantwoordelijkheid tot reductie en hervorming niet afschuiven op de rest van de wereld. Met andere woorden: de internationale impact van ons klimaatbeleid moet groter zijn dan de nationale doelen, en niet kleiner. En hier gaat een wereld aan moeilijke afwegingen achter schuil. Neem bijvoorbeeld staal,

dat blijven we nodig hebben. We willen allemaal toe naar groen geproduceerd staal. Daarvoor moeten we alles op alles zetten. In de tussentijd willen we niet dat deze productie wordt verplaatst naar een land waar de milieustandaarden lager zijn. We zullen ons dus altijd moeten verhouden tot Europa en de rest van de wereld.

Ook op het gebied van gas spelen dezelfde dilemma's. Ons huidige energiesysteem is nog lang niet fossielvrij. Meer dan vijftientig procent van ons primaire energieverbruik is nog fossiel, ook al zijn we inmiddels Europees kampioen zonnepanelen. Door de acute gascrisis koopt Nederland op dit moment vloeibaar gas (LNG) in uit Amerika en Azië, met een grotere milieubelasting dan zelf aardgas oppompen. Bovendien zorgt deze inkoop ervoor dat Aziatische landen de erg vervuilende kolencentrales weer aanzetten, met nog meer broeikasgasuitstoot tot gevolg. Natuurlijk is energie besparen de allerbeste optie en jarenlang is daar veel te weinig aan gebeurd. Om die reden ook hebben wij via ons isolatiemanifest het Nationaal Isolatieprogramma opgericht, en via moties, opgeroepen de energiebesparingsplicht bij bedrijven aan te scherpen en echt te gaan handhaven. Maar gebrek aan arbeidskrachten, stokkende aanvoerketens (van warmtepompen tot omvormers) en een nog jaren overbelast elektriciteitsnet zorgen voor frustrerende vertraging, en maakt dat we de komende jaren toch nog niet helemaal van het aardgas kunnen, terwijl veel huishoudens en bedrijven echt super gemotiveerd zijn en snel willen besparen en verduurzamen.

Wij laten ons hierdoor niet uit het veld slaan. Elke besparing op CO₂ is winst, en we zullen blijven zoeken naar wegen om als samenleving nog sneller klimaatneutraal te worden. Uiteindelijk zal klimaatbeleid landen bij ieder huishouden, en zullen we op een wezenlijke manier anders moeten leven. Zoals onze fractie vorige week bij het debat over de klimaattop al zei: wanneer onze manier van leven ons ecosysteem op zo'n fundamentele manier ontwricht, wordt klimaatverandering ook een zaak van persoonlijke ethiek.

We zullen samen opnieuw op zoek moeten naar wat het goede leven is, en hoe we kunnen genieten van genoeg. Daarvoor is de gemeenschap onmisbaar, als steun en hulp bij de ingewikkelde transitie, maar ook als drager van nieuwe waarden ten aanzien van de aarde, ons gemeenschappelijk huis. We hopen op jullie meedenken en scherp houden daarin. Graag nodigen we jullie uit om op korte termijn met elkaar hierover verder in gesprek te gaan. Laten we het brieven schrijven een vervolg geven door middel van een goed gesprek over wat ons allemaal aangaat én aan het hart gaat: zorg dragen voor onze schepping.

Met hartelijke groet,

Gert-Jan Segers
Mirjam Bikker
Don Ceder
Pieter Grinwis
Stieneke van der Graaf